

С А Д Р Ж А Ј

ПРЕДГОВОР

І ДЕО

ПРЕДУЗЕТНИШТВО

І СХВАТАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИШТВА И ЊЕГОВА ВЕЗА СА ПРЕДУЗЕЋЕМ 1

1. Теоријско схватање предузетништва кроз историју	1
2. Савремено схватање предузетништва	5
3. Предузеће и предузетништво	6

ІІ ПОЈАМ, ЦИЉ, ЗАДАТАК И РЕЗУЛТАТИ ПРЕДУЗЕТНИШТВА 9

1. Појам и дефиниција предузетништва	9
2. Задатак и циљ предузетништва	10
3. Темелји предузетништво код нас	11
4. Резултати предузетништва	12

ІІІ ПРЕДУЗЕТНИК И ЊЕГОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ 13

1. Појам и дефиниција предузетника	13
1.1. Актуелни и потенцијални предузетник	14
2. Мотиви за предузетништво	14
3. Важни чиниоци за формирање и развој предузетника	15
4. Предузетничке вештине	15
5. Дилеме предузетничке каријере	16
6. Основне карактеристике предузетника	17
7. Основна обележја доброг предузетника	21
8. Лидерство и предузетник	22

IV ПРЕДУЗЕТНИШТВО И МЕНАџМЕНТ 25

1. Разлика између предузетника и менаџера	25
2. Менаџер	25
3. Задаци менаџера	27
4. Стварање менаџера	28
5. Савремени менаџер	28
6. Особине доброг менаџера	29
7. Опште и конкретне менаџерске вештине	31

V ИНОВАЦИЈЕ И РАСТ КАО ДЕЛОВИ ПРЕДУЗЕТНИШТВА 33

1. Прилике	33
2. Иновације	34
3. Раст	38

VI ПРЕДУЗЕТНИК, РИЗИЦИ И СТРЕС 41

1. Предузетнички ризик	41
2. Стрес и предузетник	42
2.1. Најчешћи извори стреса	44
2.2. Како се борити против стреса	45

VII ИСТОРИЈА ПРЕДУЗЕТНИШТВА У СРБИЈИ 47

1. Занатство као облик предузетништва	47
2. Први предузетници у Србији	51
3. Мали индустријски капацитети у Србији и старој Југославији као фактор развоја предузетништва	55
4. Развој предузетништва у периоду после Другог светског рата	58
5. Сиромаштво, ратовање, колективизам, политика и корупција – фактори споријег развоја предузетништва у Србији	63

VIII МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА **69**

1. Појмовно схватање малог, средњег и великог бизниса	69
2. Критеријуми за дефинисање малог и средњег предузећа	71
2.1. Квантитативни критеријуми	72
2.1.1. Статистички критеријум	72
а) број запослених радника	72
б) обим промета	75
2.2. Квалитативни критеријуми	75
2.2.1. Функционални критеријум	76
2.2.2. Институционални(власнички) критеријум	77
3. Перспективе развоја малих и средњих предузећа	79

IX ОДАКЛЕ СЕ РЕГРУТУЈУ ПРЕДУЗЕТНИЦИ У САД, ЗАПАДНОЈ ЕВРОПИ, ЈАПАНУ И СЦГ? **85**

1. Одакле се регрутују предузетници у САД и Западној Европи	85
1.1. Емигранти као предузетници у САД	89
2. Одакле се регрутују предузетници у Јапану и земљама малих тигрова	91
3. Одакле се регрутују предузетници у СЦГ	93
3.1. Избеглице и дијаспора у функцији развоја предузетништва у СЦГ	95
3.1.1. Избеглице и привремено расељена лица у бројкама – као потенцијални предузетници	96
3.1.2. Искуства Немачке и САД	98
3.1.3. Избеглице из БиХ и Хрватске као потенцијални предузетници	99
3.1.4. Привремено расељена лица са Косова и Метохије као предузетничка снага, а не баласт	100
3.1.5. Српска дијаспора у функцији економског и предузетничког развоја	101

X ОПЕРАТИВНО КОНЦИПИРАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ БИЗНИСА

105

1. Фактори који се конципирају за предузетнички бизнис 105
2. Фазе оперативног конципирања
предузетничког бизниса 107
3. Практични пример оперативног конципирања
предузетничког бизниса 111
- 3.1. Концепт производње меда у
пчеларској радњи МЕДАН 111

XI ТЕСТОВИ И ВЕЖБЕ ЗА АКТУЕЛНЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ПРЕДУЗЕТНИКЕ

117

1. **Тест:** 10 главних питања за улазак у
предузетнички посао 117
2. **Тест:** Предузетнички тип личности 119
3. **Тест:** Честа (кључна) питања за предузетника 120
4. **Тест** процене упорности и одлучности 121
5. **Тест** за процену самопоуздања предузетника 123
6. **Тест:** Да ли сте оптимиста? 125
7. **Тест:** Колико сте креативни? 127
8. **Вежба:** Развијајте своју личну креативност 129
9. **Тест** питања за лакше дефинисање циљева у
предузетништву 130
10. **Тест:** Да ли сте подложни стресу? 131
11. **Тест:** Самопроцењивање 133
12. **Тест:** Лов на људско благо 134
13. **Тест:** Да се види како стојите као предузетник 136
14. **Тест:** Да ли водите ваш бизнис или он води вас 139

II ДЕО

БИЗНИС ПЛАН МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА

I БИЗНИС ПЛАН И ЊЕГОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ 141

1. Нужност планирања бизниса	142
2. Шта је то бизнис план?	143
3. Која је сврха бизнис плана?	144
4. Основне функције бизнис плана	144
5. Ко саставља бизнис план?	145
6. Елабориран и неелабориран концепт бизнис плана	146
7. Врсте бизнис планова	147
8. Правила за писање бизнис плана	148
9. Коме је намењен бизнис план?	148
9.1. Шта (будући) предузетник сазнаје из бизнис плана?	149
9.2. Шта банка жели да сазна из бизнис плана?	149
9.3. Документација која се прилаже уз бизнис план по прописима Европске Агенције за реконструкцију и развој	150
9.4. Шта захтевају страни инвеститори од бизнис плана	152
9.5. Шта бизнис план мора да пружи да би се добила финансијска подршка	153
10. Кад треба користити бизнис план	154
11. Шест основних правила (за нечињење) код писања бизнис плана	154
12. Модел бизнис плана по Републичкој Агенцији за развој малих и средњих предузећа и предузетништва	155
13. Шта треба да садржи бизнис план за постојећу фирму	156
14. Шта треба да садржи бизнис план за постојеће предузеће (оснивачки бизнис план)	157

II БИЗНИС ПЛАН ЗА ПОСАО КОЈИ СЕ ВОДИ ИЗ КУЋЕ

159

1. Прикупљање информација	159
2. Који бизнис одабрати	159
3. Управљање временом	161
4. Да ли је место за обављање кућног
бизниса адекватно?	162
5. Да ли је на одабраној локацији допуштено оснивање
бизниса?	164
6. Да ли се бизнис на изабраној локацији
може осигурати?	165
7. Свеукупна оцена локације	166

III ИЗРАДА БИЗНИС ПЛАНА ЗА КУЋНИ БИЗНИС

169

1. Предлог скице бизнис плана за посао
који се води из куће	169
2. Маркетинг план	171
Ко представља предузетничково тржиште?	171
Колико је тржиште?	172
Ко су конкуренти?	172
Процентуално учешће на тржишту	174
Планови у погледу цена и услова продаје	175
План продаје	175
План пропаганде	176
3. Менаџмент план	180
Ко ће шта да ради?	180
План банкарских услуга	182
Оцена кредитне способности	183
4. Финансијски план	184
Прављење пројекције добитка и губитка	186
План извора средстава	187
Пројекција тока готовине	188
Прилог 1 – Пројекција добитка и губитка	190
Прилог 1а – Објашњење термина	191

Прилог 2 – Биланс стања	194
Прилог 2а – Објашњење термина	200
Прилог 3 – Пројекција месечног тока готовине	202
Прилог 3а – Објашњење термина и ставки	202

IV СТРАТЕГИЈСКИ БИЗНИС ПЛАН **207**

1. Разрада стратегијског бизнис плана	207
2. Да ли је стратегијско планирање неопходно	207
3. Шта је то стратегијско планирање?	208
Анализа постојећег стања	209
Састанак посвећен планирању	210
SWOT анализа	211
Формулисање описа мисије	213
Идентификација и анализа кључних подручја резултата	214
Утврђивање стратегијских циљева	214
Утврђивање тактичких циљева	216
Уклапање буџета у стратегијски план	217
Одређивање приоритетности циљева, подела одговорности и утврђивање крајњих рокова	217
Координација и праћење бизнис плана	218
4. Зашто бизнис план може да пропадне	219
5. Проблеми узроковани смрћу власника инокосног предузећа	219
6. Прилог 1 – Састанак посвећен стратегијском планирању	221
7. Прилог 2 – Форма стратегијског бизнис плана	223
8. Прилог 3 – Циљеви-Задужења-Рокови	223
9. Прилог 4 – Преглед индивидуалних циљева – извештај о стању (за запосленог)	224

V БИЗНИС ПЛАН ЗА НОВООСНОВАНО ПРЕДУЗЕЋЕ **225**

0. Општи подаци о предузећу	225
1. Основне карактеристике предузетника	226
Карактер и мотив предузетника	226
Расположива материјална основа	226

Гранско лоцирање бизниса	227
Процена конкурентности предузетника	227
2. Стратегија и план бизниса	227
Опис пословне идеје	227
План реализације бизниса	228
Дефинисање тржишта продаје	228
Утврђивање тржишта набавке	229
3. Технологија и организација бизниса	230
Избор и опис технологије	230
Фазе технолошког процеса	230
Избор унутрашње организације	231
Структура потребних радника	231
4. Материјална основа бизниса	232
Објекти за планирани бизнис	232
Инфраструктура пословних објеката	233
Структура основних средстава	233
Стартне залихе репроматеријала	233
5. Обезбеђење и вођење фирме	234
План обезбеђења фирме	234
План оснивачких активности	234
План вођења пословања	234
Измене планских опредељења	234
6. Финансијска анализа бизниса	235
Структура и вредност инвестиције	235
Конструкција финансирања улагања	235
План прихода и расхода	236
План основних биланса	240
7. Оцена ефективности бизниса	243
Економска оцена бизниса	243
Оцена ризика бизниса	245
Друштвена оцена бизниса	245
Закључна оцена бизниса	246
8. Пратећа документација	246

VI ПРИМЕР: БИЗНИС ПЛАН НОВООСНОВАНОГ ПРЕДУЗЕЋА

247

VII ПРИМЕР: БИЗНИС ПЛАН ЗА МАЛА ГРАЂЕВИНСКА ПРЕДУЗЕЋА

265

ЛИТЕРАТУРА

281